

Dört Dağıtım Bölgesinin Özelleştirilmesi

Elk. Elo. Müh. Ali Fuat Aydın
alifuat.aydin@emo.org.tr

Kamuya ait dört dağıtım bölgesinin işletme hakkının özel sektöre devredilmesine ilişkin yapılan özelleştirme ihalesi Odamızca merccek altına alınıyor. TEDAŞ'a ait yol ile özel şirketlere teslim ediliyor. Bu şirketlere ait büyüklüklerin kavranması açısından basit bir değerlendirme yapılarak, enerji alanında özelleştirme politikaları ile sürdürülen tahribatın boyutu bir kez daha ortaya koyulabilir.

Tarife türleri farklı olmakla birlikte fon ve vergi gibi yasal yükümlülükler dışarıda bırakılarak, Ocak 2010 itibarıyla meskenler için 21.66 kuruş, yüksek gerilimden elektrik alan sanayi kuruluşları için 18.43 kuruş satış fiyatı uygulanmaktadır. Elektrik tüketim bedelinin ortalama kW/h başına 20 kuruştan satıldığı kabulü ile, dört dağıtım kuruluşunun, bir yıllık cirolarının yaklaşık 3'te 2'sine

denk gelen bir bedelle devredildiği ortaya çıkmaktadır.

TEDAŞ'ın en son verileri 2008 yılına ait olup, buna göre dört dağıtım bölgesinde gerçekleşen elektrik tüketim miktarı 16.3 milyar kW/h'dir. Yine dört bölge için kayıp ve kaçak miktarının 2.6 milyar kW/h olduğu görülmektedir.

Buna göre söz konusu dört bölgedeki kayıp ve kaçak da dahil olmak üzere gerçekleşen tüketim için kilovat saat başına 20 kuruş üzerinden hesaplandığında, bir yılda toplam elektrik satışından 3 milyar 782 milyon TL tahsil edilmektedir.

İhalede oluşan fiyatlara bakıldığında ise alıcı şirketlerden dört bölge için 1 milyar 528 milyon dolar (ihale günü oluşan kur üzerinden 2.3 milyar TL) tahsil edilecektir.

Bu dağıtım kuruluşlarının satışları şeffaflıktan uzak, kamuoyu

bilgisinden ve kamu denetiminden kaçırılarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu kuruluşların kasalarında ne kadar nakit varlıkları olduğu dahi açıklanmamakta, mevcut nakit varlıkları ve alacaklarıyla özel şirketlere devir yapılmaktadır.

Bütün bu hususlar dikkate alındığında ihalede oluşan bedeller gerçeği yansıtmamaktadır. Kamuoyunda; bu dağıtım kuruluşlarının kasalarında nakit ve alacaklarının ihalede oluşan devir bedellerinin üzerinde olduğu yönünde bir kanıya sahiptir. İhalelerde oluşan devir bedelleriyle övünülerek, halkımızın kandırılması sorumlu yönetim anlayışı ile bağdaşmamaktadır.

Kaldı ki dağıtım özelleştirmelerine yönelik olarak yayımlanmış olan tarife metodolojisine bakıldığında bu parayı şirketlerin değil uzun vadede faiziyle birlikte yurttaşların

ödeyecekleri görülmektedir.

Yurttaşların birikimi ve vergile-riyle oluşan bu kuruluşların, özelliği gereği kim tarafından işletilirse işletilsin tekel konumunda olacağı unutulmamalıdır. Dolayısıyla kamu hizmeti olarak sürdürülmesi gereken elektrik üretimi ve dağıtımının, siyasal tercihlerle piyasa faaliyet alanı olarak tariflenerek özel şirketlere devrediliyor olması kabul edilemez.

Halkımız ihalede yaratılan sanal bedeli, faturaları aracılığıyla uzun vadede ödemek zorunda kalacaklar, halkın birikimleri ile oluşan bu kuruluşlar, halkımızın sırtından özel sektöre armağan edilmiş olacaktır.

Nitekim birkaç gün önce; bu elektrik dağıtım kuruluşlarına talip bir şirketin üst düzey yetkilisinin yaptığı açıklama bu tespiti doğrular niteliktedir.

Özelleştirme gerekçesi ile elektrik dağıtım alanında yaşanan ihale süreçleri "**Fener Işığında Gölge Oyunları Raporu**"nda da görüleceği üzere EMO tarafından yakından izlenmektedir.

Kamuoyuna sunulan bugüne kadar yapılan elektrik dağıtım özelleştirme ihalelerine yönelik olarak açmış olduğumuz davalar halen sürmektedir. Yeni yapılan dört bölgenin ihalesiyle ilgili hukuki incelemelerin tamamlanmasının ardından yargıya başvurulmuştur. Öncelikle bir kamu hizmeti olan elektrik dağıtımının özel şirketlere devredilmesi bir "imtiyaz" devri olup, ancak imtiyaz sözleşmesi ile yapılabilir.

Bu nedenle bugüne kadar sürdürülen ve sürdürüleceği belirtilen söz konusu özelleştirme yöntemi, hukuka ve kamu yararına aykırılık taşımaktadır.

Elektrik dağıtımını, yapısı gereği

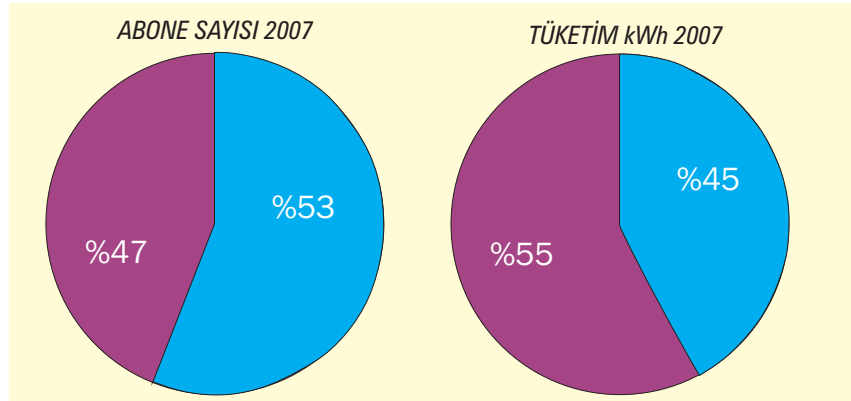
doğal tekel niteliğindedir ve söz konusu işin 21 ayrı bölgeye bölünmesi tekel özelliğini ortadan kaldırmamakta, 21 ayrı bölgesel tekel oluşturmaktadır. Bu nedenle yapılan satış işlemleri, bölgesel kamu tekellerinin özel tekellere devri anlamına gelmektedir. Diğer yandan bölgesel özel tekelleşmenin yaratacağı sorunlara karşı herhangi bir önlem alınmamaktadır.

4628 sayılı yasada yapılan değişiklikle dağıtım kuruluşlarına talip olan özel şirketlere elektrik üretimi olanağı da tanınmıştır. Böylece üretim alanında da hakim

olmalarının önündeki son engel de kaldırılmıştır. Böylelikle bölgesel özel tekel yapılanması dikey tekelleşmeye de izin verilerek palazlandırılmış olmaktadır.

Dağıtım kuruluşunu devralan özel şirketler perakende satış hizmetini de yürütmektedirler. Bu durum kamusal müdahaleler bir yana, piyasa müdahalesine dahi izin vermeyen tekellerin, istedikleri gibi at koştu-rabilecekleri alanlar yaratacaktır.

Görüleceği üzere inatla sürdürülen uygulamanın hiçbir yerinde "kamu yararı" kaygısı bulunmamaktadır.

■ Özelleştirilen Elektrik Dağıtım Bölgeleri Toplamı
■ TEDAŞ'a bağlı Elektrik Dağıtım Bölgeleri

BÖLGE	İL SAYISI	ABONE SAYISI 2007	TÜKETİM kWh 2007
Kayseri ve Civan Elektrik T.A.Ş.	1	495.371	2.238.628
Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.	7	2.951.380	9.965.603
Sakarya Elektrik Dağıtım A.Ş.	4	1.273.360	7.889.941
Menderes Elektrik Dağıtım A.Ş.	3	1.440.836	5.658.249
Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.	6	1.482.736	5.426.290
Aras Elektrik Dağıtım A.Ş.	7	704.555	1.494.925
Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.	5	967.346	2.095.730
Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş.	5	1.239.678	4.769.329
Yeşilirmak Elektrik Dağıtım A.Ş.	5	1.435.476	3.829.577
Van Gölü Elektrik Dağıtım A.Ş.	4	390.989	1.004.028
Fırat Elektrik Dağıtım A.Ş.	4	645.322	2.112.612
Çamlıbel Elektrik Dağıtım A.Ş.	3	721.970	1.972.140
Uludağ Elektrik Dağıtım A.Ş.	4	2.209.820	9.441.804
DAĞITIM BÖL.TOPLAMI	58	15.958.839	57.898.856
TOPLAM	81	30.019.738	128.324.811

Özelleştirilen Elektrik Dağıtım Bölgeleri Çizelgesi